

บทที่ 3

ดัชนีความเชื่อมั่น
ผู้ประกอบการ MSME ปี 2563

SPOTLIGHT

ดัชนี

(เฉลี่ย ม.ค. 63 - ก.ย. 63)
ปัจจุบัน

อยู่ที่ระดับ

42.5

ต่ำกว่าค่าฐานที่ 50

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) ที่ส่งผลกระทบต่อการค้าและธุรกิจตั้งแต่ช่วงต้นปี ซึ่งได้รับผลกระทบมากที่สุด ส่งผลให้ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าฐานที่ 50

- โดยเฉพาะดัชนีองค์ประกอบด้านคำสั่งซื้อ ปริมาณการผลิต การค้า และบริการ ด้านกำไร ด้านการลงทุน และด้านการจ้างงาน จากมาตรการควบคุมโรคที่เข้มงวด และการจำกัดการทำกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ทำให้สถานประกอบการหลายแห่งต้องปิดกิจการชั่วคราว

ดัชนี

(เฉลี่ย ม.ค. 63 - ก.ย. 63)
ภาคการัน 3 เดือนข้างหน้า

อยู่ที่ระดับ

52.2

สูงกว่าค่าฐานที่ 50

ผลมาจากสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด 19 ระลอกใหม่ ที่มีการใช้มาตรการของภาครัฐแบบแบ่งพื้นที่ควบคุมโรค และมีการแพร่ระบาดในพื้นที่จำกัดน้อยกว่าในระลอกแรก

- อีกทั้งมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ ที่ส่งผลต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก

ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME

จำแนกตามประเภทธุรกิจ

ภาคการค้า

อยู่ที่ระดับ

42.1

ภาคการผลิต

อยู่ที่ระดับ

42.4

ภาคการบริการ

อยู่ที่ระดับ

43.0

โดยธุรกิจภาคบริการมีค่าความเชื่อมั่นเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ระดับ 43.0 แม้ภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง จะได้รับผลกระทบจากปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 อย่างมาก แต่จากการแพร่ระบาดที่เริ่มคลี่คลาย ธุรกิจสามารถกลับมาเปิดดำเนินงานได้ ทำให้ผู้บริโภคมาใช้บริการมากขึ้น จากที่หยุดไปในช่วงที่กิจการปิดชั่วคราว ส่งผลทำให้มีนักท่องเที่ยวภายในประเทศเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น

ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME

จำแนกตามภูมิภาค

ความเชื่อมั่น
ต่อการดำเนินธุรกิจ

อยู่ในระดับต่ำกว่า

ค่าฐานที่ **50 ▼**

ได้แก่ กรุงเทพฯ
และปริมณฑล
ภาคเหนือ ภาคตะวันออก
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ภาคใต้ และภาคกลาง

3.1 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ของประเทศ ประจำปี 2563

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ดำเนินการจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ทั้งภาคการผลิต ภาคการค้า และภาคการบริการ และดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ของประเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือสะท้อนภาวะการณ์การดำเนินธุรกิจของ MSME ในภาคการค้า การบริการ การผลิต และภาพรวมของทั้งประเทศ โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างประมาณ 2,600 ราย จาก 21 สาขาธุรกิจ ครอบคลุมพื้นที่ 6 ภูมิภาค จาก 27 จังหวัดทั่วประเทศ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร นครปฐม ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี อุตรธานี ศรีสะเกษ นครพนม เชียงใหม่ แพร่ ลำปาง นครสวรรค์ พิษณุโลก สงขลา นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี ราชบุรี ชลบุรี ระยอง และสระแก้ว โดยใช้วิธีสำรวจและเก็บแบบสอบถามในเชิงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อมั่นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ MSME ได้แก่ ด้านยอดขาย/ยอดขาย/ยอดคำสั่งซื้อ ปริมาณการผลิต การลงทุน การจ้างงาน กำไรและต้นทุนธุรกิจของ MSME รวมถึงสถานการณ์ปัจจุบันและในอนาคตที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจ เพื่อสะท้อนภาพรวมของความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ของประเทศ และนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจ คำสั่งซื้อ อัตรากำลังการผลิต การจ้างงาน และยอดขายในการประกอบการของ MSME ทั้งภาคการผลิต ภาคการค้า และภาคการบริการ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์แก่ผู้จัดทำนโยบายสนับสนุนและผู้ประกอบการ MSME ในการติดตามภาวะการณ์ในธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

การแปลความหมายดัชนีที่ได้

TSSI < 50 แสดงว่าภาวะทางด้านธุรกิจแย่งลง

TSSI = 50 แสดงว่าภาวะทางด้านธุรกิจทรงตัว

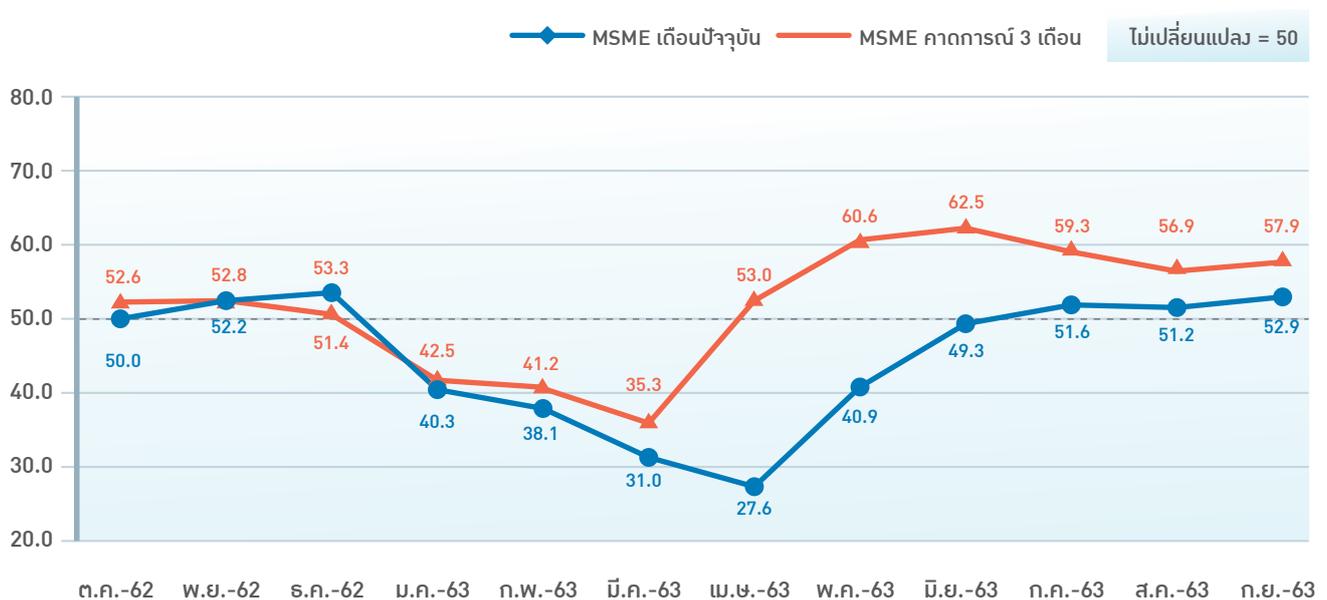
TSSI > 50 แสดงว่าภาวะทางด้านธุรกิจดีขึ้น

โดยดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ของประเทศไทย ประจำปี 2563 ภาวะเศรษฐกิจธุรกิจ MSME ในปี 2563 มีความผันผวนอย่างมากตลอดทั้งปี เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อการค้าดำเนินธุรกิจตั้งแต่ช่วงต้นปี โดยเฉพาะในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน 2563 ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด ส่งผลทำให้ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ประจำปี 2563 (เฉลี่ยมกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 42.5 ซึ่งอยู่ต่ำกว่าระดับค่าฐาน 50 จากองค์ประกอบด้านคำสั่งซื้อ ปริมาณการผลิต การค้า และบริการ กำไร การลงทุน และการจ้างงาน มีค่าดัชนีอยู่ที่ระดับ 39.2, 40.4, 38.4, 45.9 และ 44.8 ตามลำดับ จากมาตรการควบคุมโรคที่เข้มงวด และการจำกัดการทำกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ทำให้สถานประกอบการหลายแห่งต้องปิดกิจการชั่วคราว ส่งผลให้ธุรกิจขาดรายได้ และมีสภาพคล่องต่ำ ส่วนองค์ประกอบด้านต้นทุน อยู่ที่ระดับ 46.6 เป็นผลมาจากการเพิ่มสินค้าให้มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้บริโภค และราคาวัตถุดิบบางชนิดที่ปรับตัวสูงขึ้นจากปัญหาด้านการขนส่งสินค้า และภาคการผลิตที่หยุดชะงัก ทำให้สินค้าบางชนิดไม่เพียงพอต่อความต้องการ

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 เริ่มคลี่คลาย มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มรายได้และกำลังซื้อ กระตุ้นให้ประชาชนออกมาจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น รวมถึงการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวภายในประเทศปรับตัวดีขึ้น

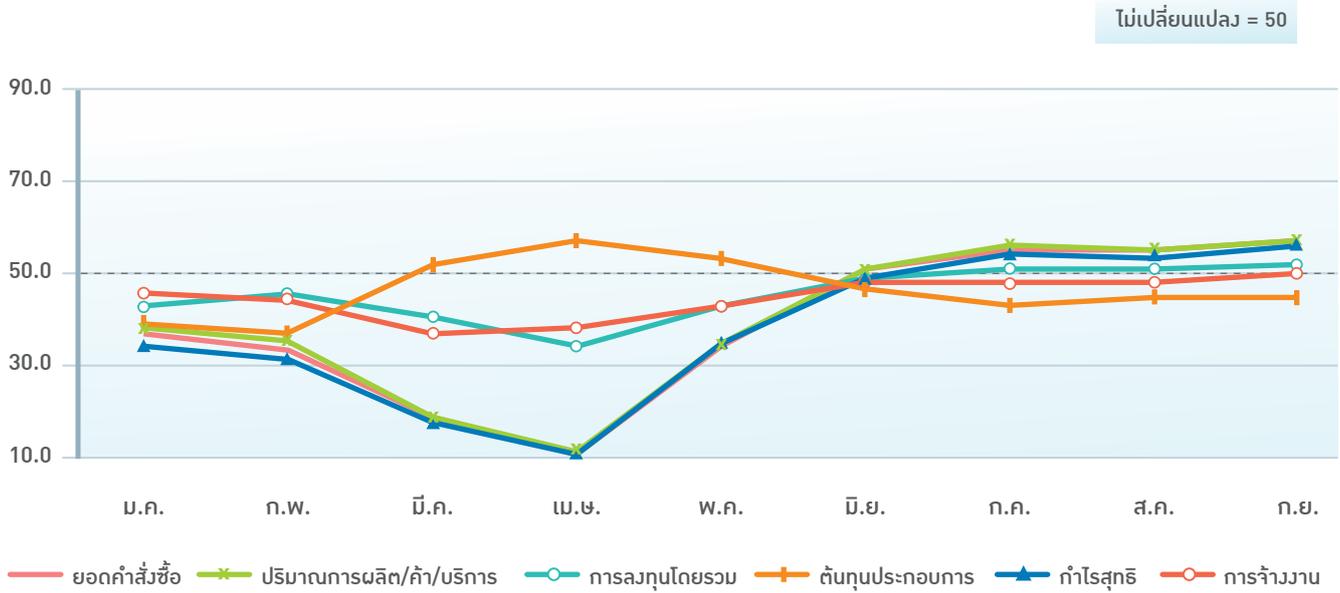
ส่วนดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า (เฉลี่ยมกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 52.2 อยู่ในระดับสูงกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด 19 ระลอกใหม่ที่มีการใช้มาตรการของภาครัฐแบบแบ่งพื้นที่ควบคุมโรค และมีการแพร่ระบาดในพื้นที่จำกัดน้อยกว่าในระลอกแรก อีกทั้งมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ ที่ส่งผลต่อกำลังซื้อของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการ MSME ยังคงกังวลและขาดความเชื่อมั่น หากหมดระยะเวลามาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ อีกทั้งกำลังซื้อจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ยังไม่กลับมา ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ต้องคอยติดตามอย่างใกล้ชิด

ภาพที่ 3.2 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ของประเทศ ปี 2563

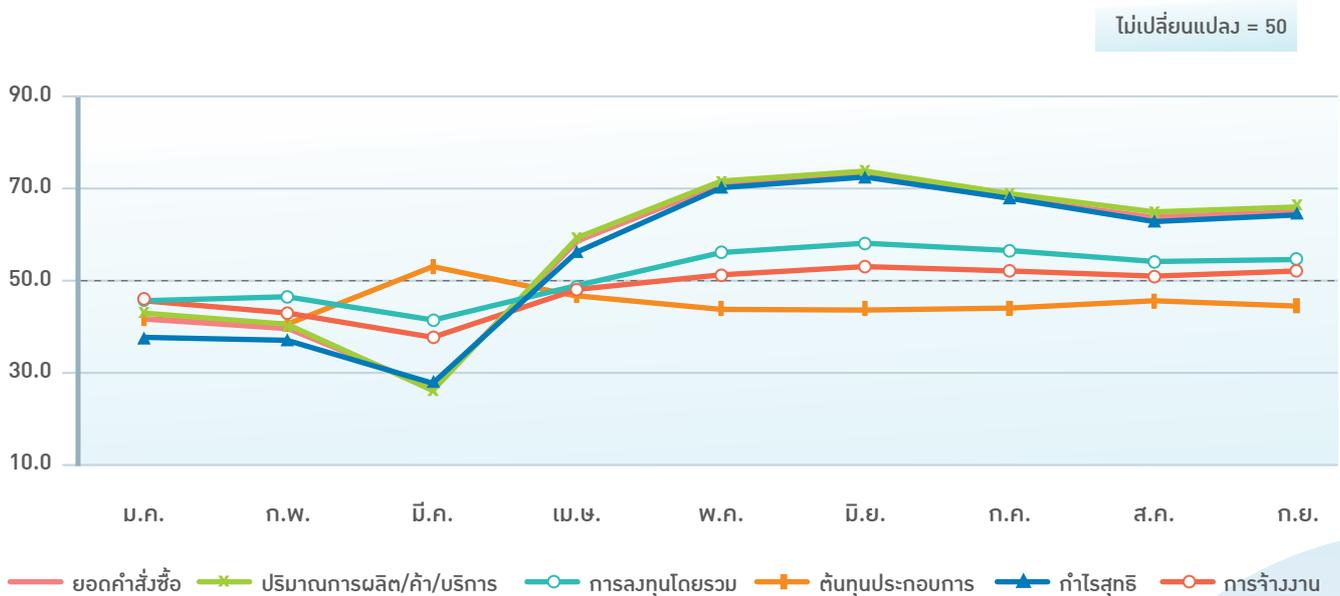

ภาพที่ 3.3 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME จำแนกตามองค์ประกอบดัชนี ปี 2563

ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME จำแนกตามองค์ประกอบดัชนี ปัจจุบัน

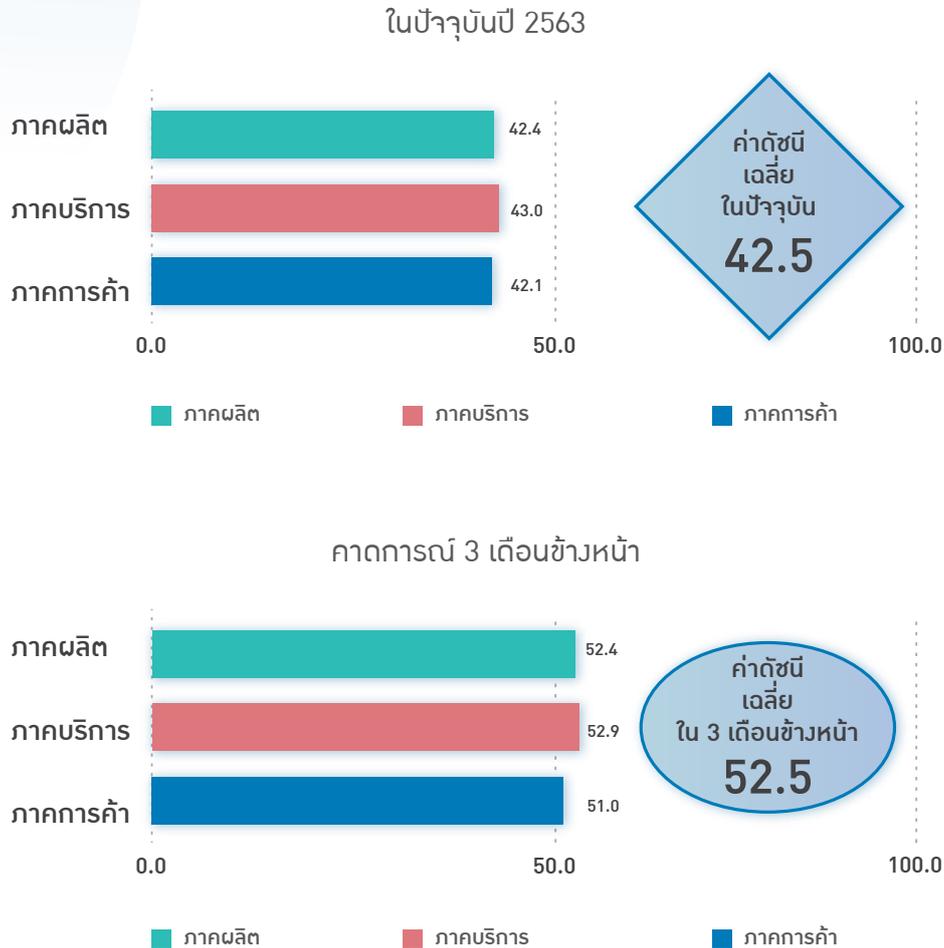

ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME จำแนกตามองค์ประกอบดัชนี ภาคการณ 3 เดือน

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ภาพที่ 3.4 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ประเทศ จำแนกตามประเภทธุรกิจ
เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563)

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

โดยทุกภาคธุรกิจมีค่าดัชนีเฉลี่ยในปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน 50 ซึ่งภาคบริการมีค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME เฉลี่ยมกราคม 2563 - กันยายน 2563 อยู่ในระดับที่สูงที่สุดที่ระดับ 43.0 เมื่อเทียบกับภาคการผลิต และภาคการค้า แม้ภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องจะได้รับผลกระทบจากปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 อย่างมาก แต่จากการแพร่ระบาดที่เริ่มคลี่คลาย ธุรกิจสามารถกลับมาเปิดดำเนินงานได้ทำให้ผู้บริโภคมาใช้บริการมากขึ้น จากที่หยุดไปในช่วงที่กิจการปิดชั่วคราว รวมถึงมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวของภาครัฐ ในโครงการเราเที่ยวด้วยกัน และช่วงวันหยุดยาว ส่งผลทำให้มีนักท่องเที่ยวภายในประเทศเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น อีกทั้งพฤติกรรมของผู้บริโภคที่หันมาใช้บริการสั่งซื้อสินค้าทางออนไลน์มากขึ้น ส่งผลดีต่อธุรกิจการขนส่งสินค้าขายปลีก ส่วนภาคการผลิต มีค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 42.4 เป็นผลมาจากความต้องการสินค้าในหมวดอาหารและเครื่องดื่ม โดยเฉพาะกลุ่มอาหารแปรรูปที่มีอายุเก็บได้นานที่ใช้ในช่วงกักตัวและภายหลังที่ผู้บริโภคสามารถออกมาทำกิจกรรมข้างนอกได้ ทำให้มีความต้องการอาหารและเครื่องดื่มมากขึ้น ส่วนในหมวดสินค้าคงทน เช่น เฟอร์นิเจอร์ ผลิตภัณฑ์จากโลหะ ยังปรับตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากความกังวลต่อรายได้ในอนาคต

และในส่วนภาคการค้า มีค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 42.1 ซึ่งได้รับผลดีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงต้นปี โดยเฉพาะกลุ่มร้านค้าปลีกดั้งเดิม และร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern trade) จากความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคในการกักตัว รวมถึงช่วงการฟื้นตัวจากปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 มีมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ ในโครงการเงินเยียวยา และโครงการคนละครึ่งที่กระตุ้นให้มีการใช้จ่ายในร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการมากขึ้น

ภาพที่ 3.5 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ประเทศเมื่อเทียบกับกลุ่มธุรกิจ

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

3.2 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME รายภูมิภาค ประจำปี 2563

3.2.1 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

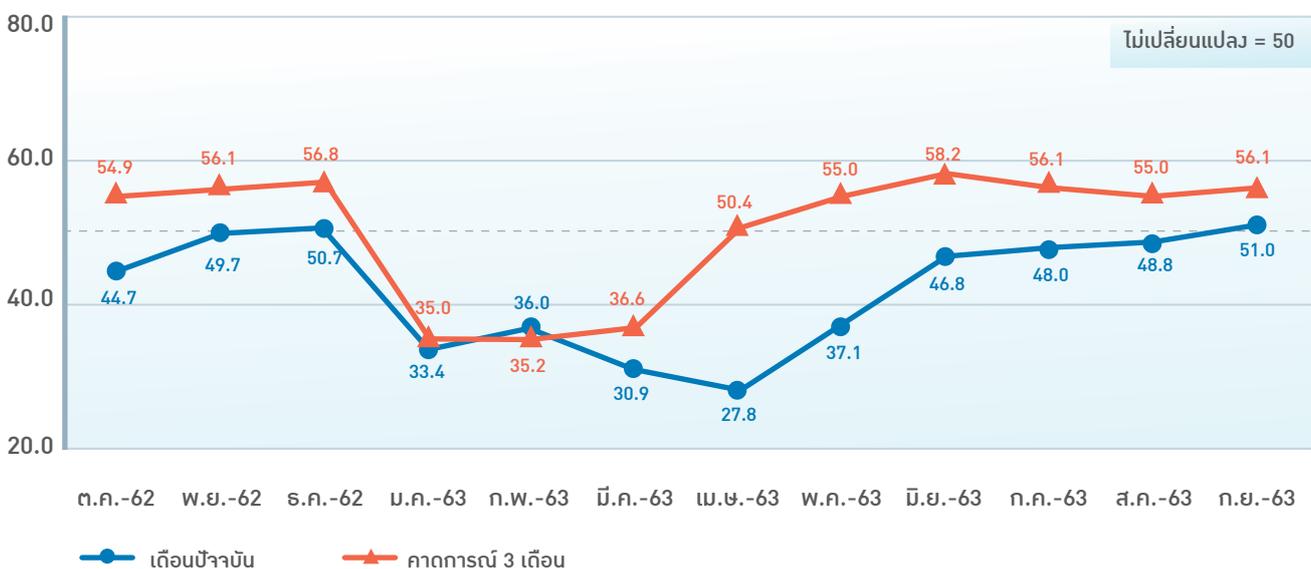
สาขาธุรกิจที่สำคัญ : กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค การท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และการขนส่งสินค้า

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 40.0 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน กิจกรรมต่างๆ ทั้งด้านการใช้ชีวิตประจำวันของผู้บริโภค และการดำเนินธุรกิจที่ต้องหยุดชะงัก ซึ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดตั้งแต่ระลอกแรก จนถึงระลอกใหม่ที่พบผู้ติดเชื้อจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยว และธุรกิจที่เกี่ยวข้องอย่างมาก และประชาชนบางกลุ่มมีการเดินทางออกจากพื้นที่เพื่อกลับภูมิลำเนา อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่ผ่อนคลาย ประชาชนมีการเดินทางกลับมายังพื้นที่มากขึ้น ทำให้มีการเดินทางและความต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ ทำให้มีการออกมาจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น และจากความกังวลของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคหันไปใช้บริการขนส่งออนไลน์มากขึ้น เพื่อลดการเดินทางไปในพื้นที่เสี่ยง ทำให้ธุรกิจที่มีช่องทางการขายออนไลน์ขยายตัวดีขึ้น เช่นเดียวกับธุรกิจที่ยังไม่มีช่องทางออนไลน์ หันมาเข้าร่วมมากขึ้น เพื่อรองรับความต้องการของลูกค้า

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้าเฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 50.0 ซึ่งเท่ากับค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์กิจกรรมทางเศรษฐกิจจะกลับมาฟื้นตัวได้ปกติ และประชาชนจะเดินทางกลับเข้ามาในพื้นที่ได้อย่างปกติ ทำให้มีการเดินทางและการบริโภคสินค้าในหมวดต่างๆ มากขึ้น

ภาพที่ 3.6 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME กรุงเทพฯ และปริมณฑล ปี 2563

ดัชนี MSME กรุงเทพฯ และปริมณฑล

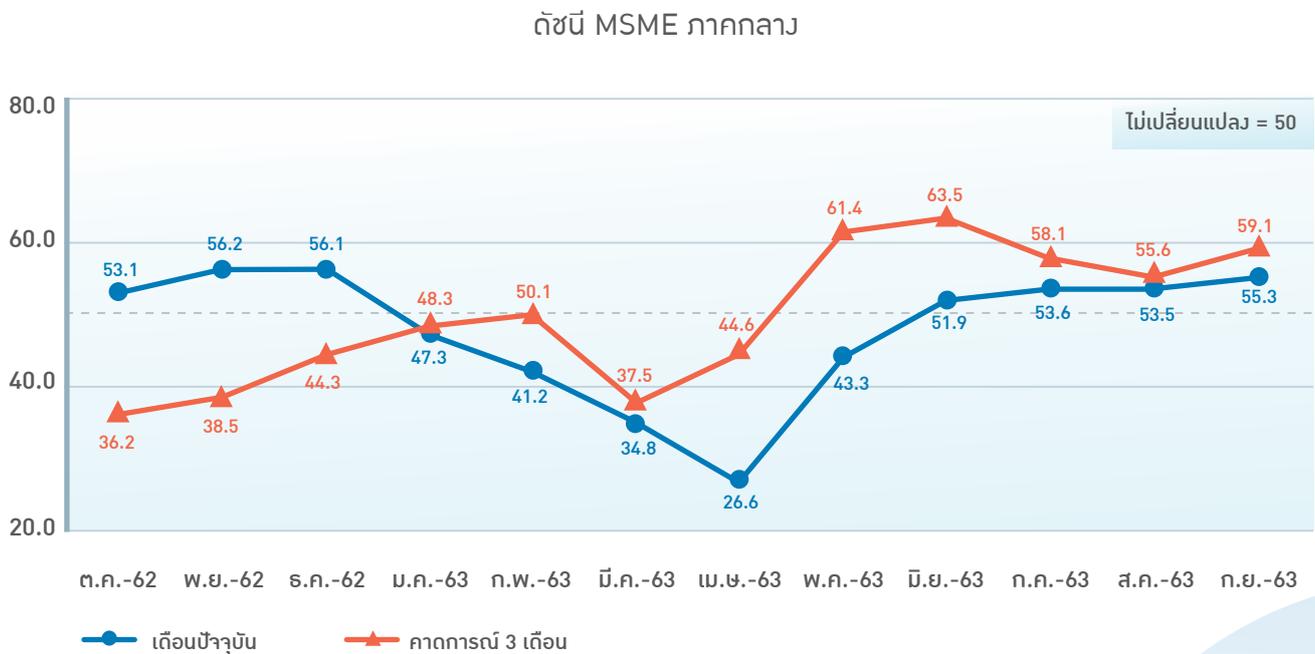
3.2.2 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคกลาง

สาขาธุรกิจที่สำคัญ : อาหารและเครื่องดื่ม ร้านอาหาร โรงแรม การขนส่งมวลชนไม่ประจำทาง และสินค้าเกษตร

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคกลาง เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 45.4 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากมาตรการควบคุมโรคที่เข้มงวด ส่งผลให้มีกิจกรรมทางสังคม ทำให้การให้บริการจัดงานประชุม สัมมนา งานเลี้ยง และงานอีเว้นท์ต่างๆ ถูกยกเลิก และเลื่อนออกไป ส่งผลกระทบต่อการให้บริการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดเบรก ร้านอาหาร ที่พัก และบริการรถรับเหมา อีกทั้งยังได้รับผลกระทบซ้ำอีกรอบในการแพร่ระบาดระลอกใหม่ ทำให้ธุรกิจฟื้นตัวได้ค่อนข้างช้า ส่วนด้านกำลังซื้อและการใช้จ่ายของผู้บริโภคได้รับผลดีจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ ในโครงการเงินเยียวยา และโครงการคนละครึ่ง รวมไปถึงรายได้ภาคเกษตรที่ปรับตัวดีขึ้นในช่วงการเก็บเกี่ยวข้าว ทำให้ยอดขายหมวดสินค้าอุปโภคบริโภคขยายตัว

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้าเฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 53.1 อยู่ในระดับที่มากกว่าค่าฐาน (50) ซึ่งผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 คลี่คลาย ส่งผลให้การจัดการกิจกรรมทางสังคมจะสามารถกลับมาดำเนินการได้อย่างปกติ

ภาพที่ 3.7 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคกลาง ปี 2563

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

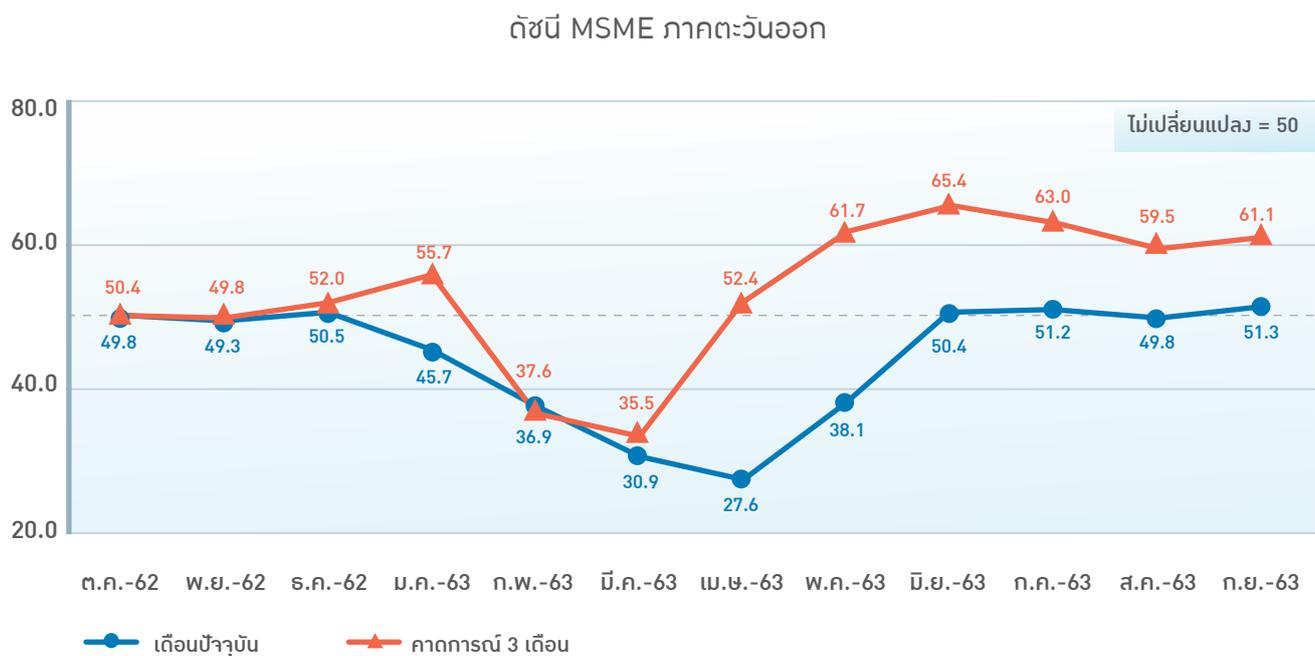
3.2.3 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคตะวันออก

สาขาธุรกิจที่สำคัญ : อาหารและเครื่องดื่ม การขนส่งสินค้า การท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคตะวันออก เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 42.5 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ทำให้สถานประกอบการหรือโรงงานต้องปิดกิจการชั่วคราว ส่งผลกระทบต่อปริมาณการผลิตสินค้าที่ลดลง และผลประกอบการของกิจการรวมถึงรายได้และกำลังซื้อของภาคแรงงานที่ชะลอตัวลง อีกทั้งจากข้อจำกัดในการเดินทาง ทำให้ไม่สามารถขนส่งสินค้าหรือวัตถุดิบได้ และมีความล่าช้าในบางพื้นที่ อย่างไรก็ตามการผ่อนปรนมาตรการควบคุมโรค ทำให้ธุรกิจหลายสาขากลับมาเปิดดำเนินการได้ อีกทั้งจากมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวของภาครัฐ และช่วงวันหยุดยาว ส่งผลทำให้ภาคการท่องเที่ยวปรับตัวดีขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องยังคงชะลอตัว โดยเฉพาะที่พักโรงแรม และรถรับเหมา เนื่องจากนักท่องเที่ยวยังคงกังวลต่อการแพร่ระบาด จึงมีการท่องเที่ยวแบบเดินทางไปเช้าเย็นกลับมากกว่าการที่จะพักแรม อีกทั้งยังเลือกใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 54.3 อยู่ในระดับที่มากกว่าค่าฐาน (50) ซึ่งผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์การจ้างงานจะกลับมา ทำให้รายได้และกำลังซื้อของแรงงานปรับตัวดีขึ้น ส่งผลดีต่อการใช้จ่ายใช้สอยในกลุ่มร้านอาหาร และสินค้าอุปโภคบริโภค

ภาพที่ 3.8 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคตะวันออก ปี 2563

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

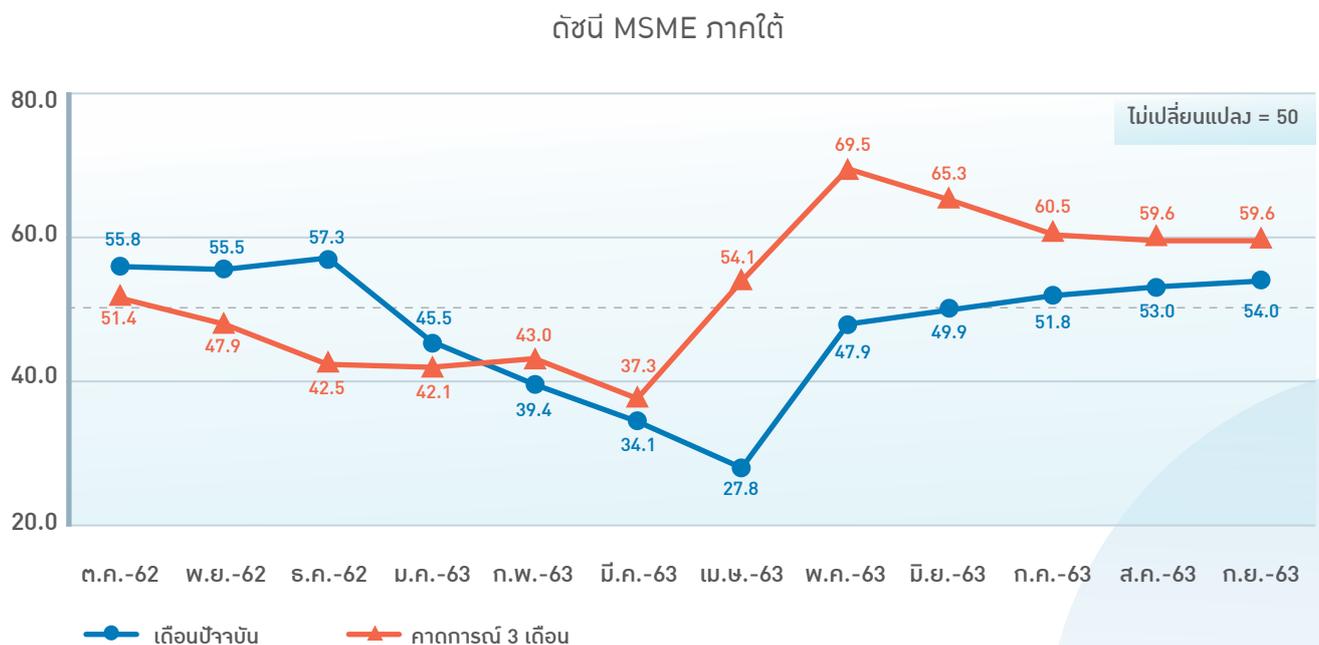
3.2.4 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคใต้

สาขาธุรกิจที่สำคัญ : ภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ยางและพลาสติก และสินค้าเกษตร

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคใต้ เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 44.8 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากความกังวลของผู้บริโภคต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 และข้อจำกัดตามมาตรการควบคุมโรคที่ส่งผลทำให้ไม่มีการเดินทาง และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวลดลง ทำให้มีการยกเลิก และ/หรือเลื่อนการจองทัวร์ห้องพัก หรือรถรับเหมา และธุรกิจบางรายต้องปิดตัวชั่วคราว แม้ในช่วงไตรมาสที่ 3 ปัญหาการแพร่ระบาดจะปรับตัวดีขึ้น ทำให้ธุรกิจกลับมาเปิดดำเนินการได้ และมีมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐที่ช่วยกระตุ้นการออกมาใช้จ่ายใช้สอย ส่งผลให้การใช้จ่ายของผู้บริโภคปรับตัวดีขึ้น (ส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่ายในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค และร้านอาหารที่เข้าร่วมโครงการของภาครัฐ) รวมถึงรายได้ของภาคเกษตรยังได้รับผลดีจากความต้องการสินค้าทางการเกษตรของภาคอุตสาหกรรม และการเก็บเกี่ยวผลผลิตตามฤดูกาล เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น แต่การใช้จ่ายของผู้บริโภคยังอยู่ในระดับที่ต่ำ และยังคงกำลังซื้อจากนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีนจากมาเลเซียที่มักจะเข้ามาใช้จ่ายใช้สอย

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 54.5 อยู่ในระดับที่มากกว่าค่าฐาน (50) ซึ่งผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์รายได้และกำลังซื้อของผู้บริโภคจะฟื้นตัวมากขึ้น รวมถึงมาตรการของภาครัฐที่จะช่วยให้ผู้บริโภคออกมาใช้จ่าย โดยเฉพาะในกลุ่มร้านอาหารที่เข้าร่วมโครงการ อย่างไรก็ตาม การกลับมาของกำลังซื้อจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นสถานการณ์ที่ต้องคอยติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

ภาพที่ 3.9 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคใต้ ปี 2563

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

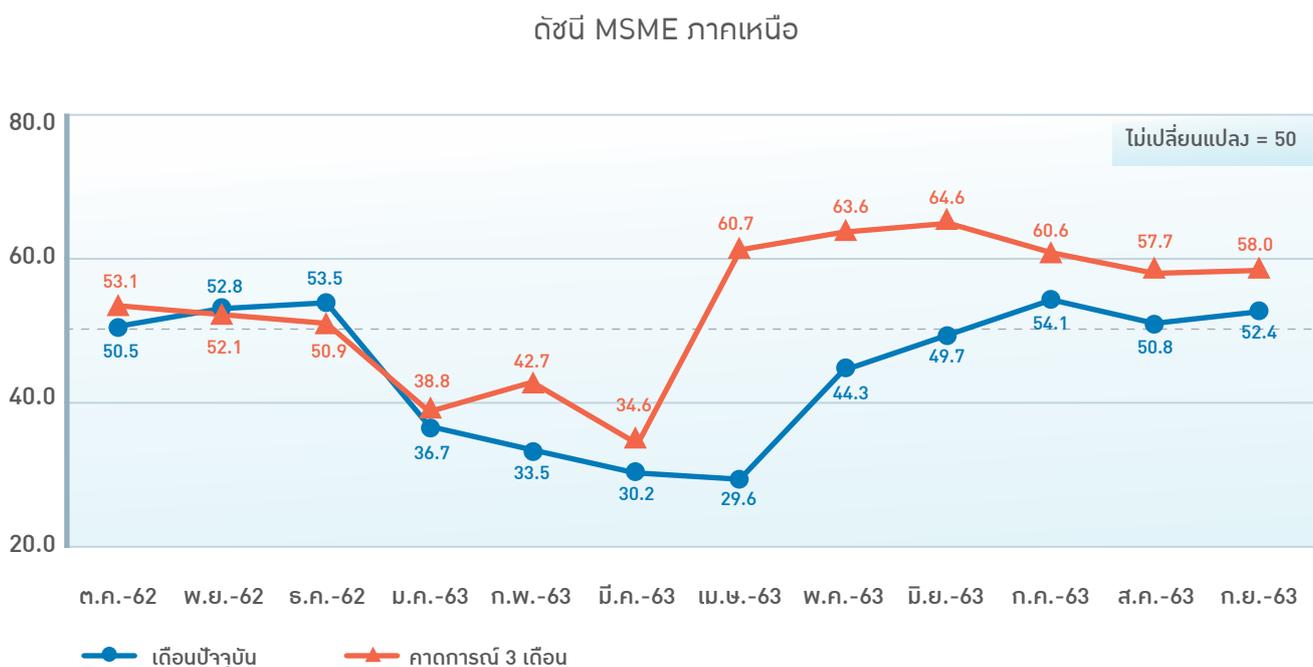
3.2.5 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคเหนือ

สาขาธุรกิจที่สำคัญ : ภาคการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และสินค้าเกษตร

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคเหนือ เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 42.4 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่มีการแพร่ระบาดมาตั้งแต่ช่วงต้นปี ส่งผลกระทบต่อทุกสาขาธุรกิจ โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยว ที่ได้ผลกระทบโดยตรงจากข้อจำกัดของมาตรการการเดินทาง และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลง ทำให้มีการยกเลิก และ/หรือเลื่อนการจองห้องพักออกไป โดยเฉพาะในจังหวัดท่องเที่ยวสำคัญ เช่น เชียงใหม่และเชียงราย ที่พบผู้ติดเชื้อจำนวนมาก และจากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ยังไม่กลับมา โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวจีน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดที่เริ่มปรับตัวดีขึ้น ภาวะเศรษฐกิจได้รับแรงสนับสนุนจากมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ โดยเฉพาะการบริโภคกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคจำเป็น และความต้องการสินค้าเกษตรเพื่อตกแต่งบ้าน จากกลุ่มผู้บริโภคที่หากิจกรรมทำยามว่าง รวมถึงกลุ่มผลไม้ตามฤดูกาลที่ขยายตัวดีขึ้น และสามารถส่งสินค้าไปยังภูมิภาคต่างๆ ได้

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 53.4 อยู่ในระดับที่มากกว่าค่าฐาน (50) ซึ่งผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 จะดีขึ้น ส่งผลทำให้การท่องเที่ยวในภูมิภาคปรับตัวดีขึ้น ส่งผลดีต่อธุรกิจที่เกี่ยวข้องตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม การกลับมาของกำลังซื้อจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นสถานการณ์ที่ต้องคอยติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

ภาพที่ 3.10 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคเหนือ ปี 2563

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

3.2.6 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคตะวันออกเฉยงเหนือ

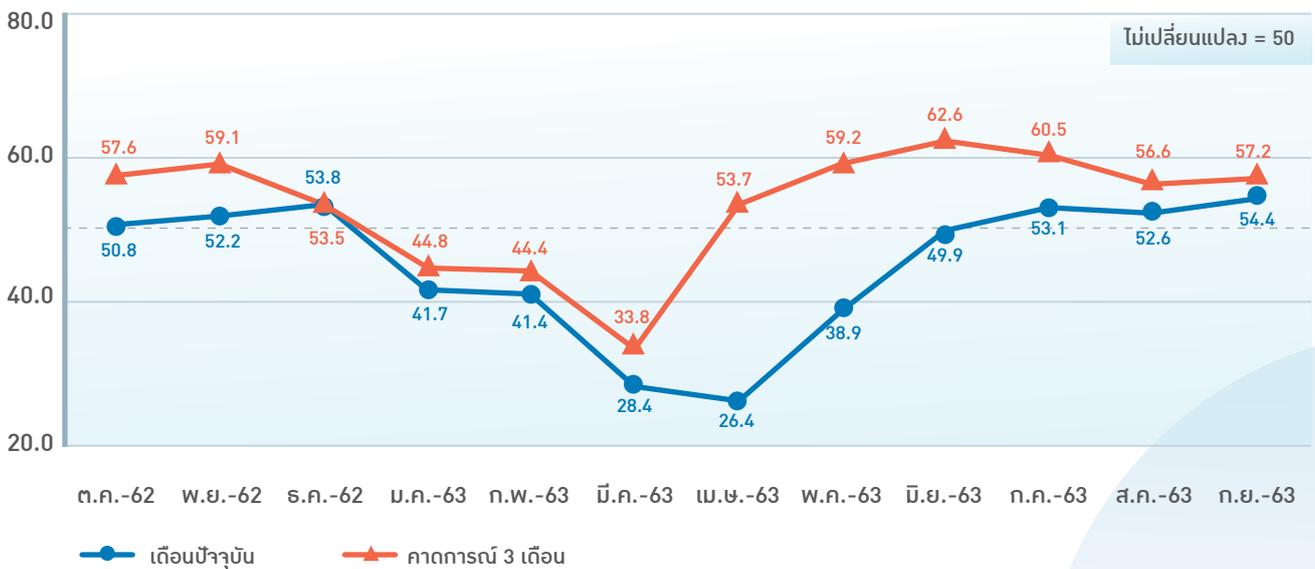
สาขาธุรกิจที่สำคัญ : กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตร ร้านอาหาร และโรงแรม

ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 43.0 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าฐาน (50) เป็นผลมาจากความกังวลต่อความเปราะบาง และความไม่แน่นอนของรายได้ในอนาคต จากปัญหาการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานลดลง และผู้มีงานทำมีรายได้ลดลง อีกทั้งจากมาตรการควบคุมโรค การงดจัดกิจกรรม เช่น งานประชุม อบรม และสัมมนาต่างๆ ทำให้ความต้องการใช้บริการที่พัก โรงแรมชะลอตัวลง อย่างไรก็ตาม ในช่วงการแพร่ระบาดมีกลุ่มแรงงานที่เดินทางกลับภูมิลำเนาในพื้นที่ ทำให้มีการใช้จ่าย กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ ในโครงการเงินเยียวยา และโครงการคนละครึ่ง อีกทั้งรายได้ของเกษตรกรที่เพิ่มขึ้นในฤดูเก็บเกี่ยวที่ช่วยเพิ่มรายได้ และกำลังซื้อในการใช้จ่าย ส่งผลดีต่อร้านค้าปลีกดั้งเดิม ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern trade) และร้านอาหาร

ส่วนคาดการณ์ 3 เดือนข้างหน้า เฉลี่ยปี 2563 (มกราคม 2563 - กันยายน 2563) อยู่ที่ระดับ 52.5 อยู่ในระดับที่มากกว่าค่าฐาน (50) ซึ่งผู้ประกอบการ MSME คาดการณ์การเดินทางของประชาชนในพื้นที่จะปรับตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อธุรกิจที่พักโรงแรม ร้านอาหาร แต่หากหมดระยะเวลามาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐไป ผู้ประกอบการกังวลต่อการใช้จ่ายของผู้บริโภคจะไม่เพิ่มขึ้นมากนัก

ภาพที่ 3.11 ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการ MSME ภาคตะวันออกเฉยงเหนือ ปี 2563

ดัชนี MSME ภาคตะวันออกเฉยงเหนือ

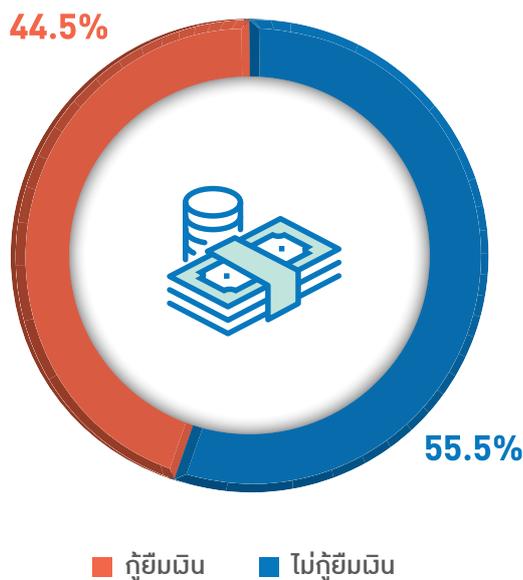

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

3.3 ผลการสำรวจผู้ประกอบการ MSME เรื่องสภาพคล่องธุรกิจ MSME และสถานการณ์การจ้างงาน ภายหลังกักตัวโควิด 19

จากการสำรวจสภาพคล่องธุรกิจ MSME และสถานการณ์การจ้างงาน ภายหลังกักตัวโควิด 19 ในช่วงวันที่ 20-27 มิถุนายน 2563 จากผู้ประกอบการ MSME จำนวน 2,582 ราย จาก 21 สาขาธุรกิจ โดยแบ่งออกเป็นภาคการผลิต 618 ราย ภาคการค้า 912 ราย และภาคการบริการ 1,052 ราย ครอบคลุมทั้ง 6 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 684 ราย ภาคกลาง 248 ราย ภาคเหนือ 442 ราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 601 ราย และภาคใต้ 361 ราย พบว่า ธุรกิจ MSME ส่วนใหญ่ยังไม่มีการกู้ยืม จำนวน 1,434 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.5 และธุรกิจ MSME ที่มีการกู้ยืมเงิน จำนวน 1,148 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.5 ดังแสดงในภาพที่ 3.12

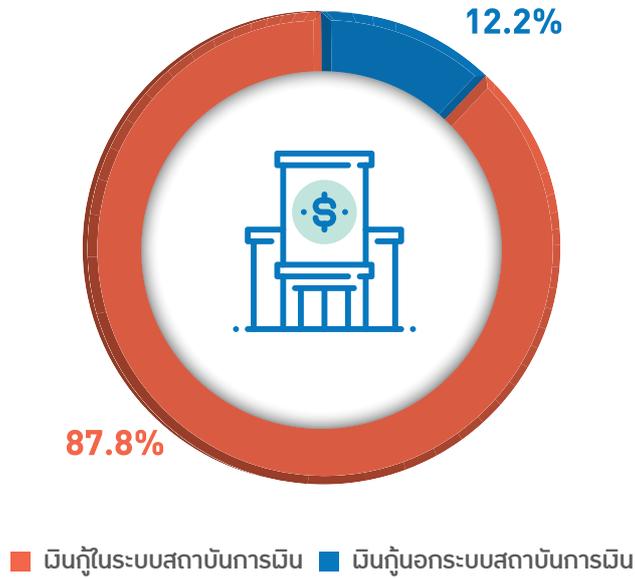
ภาพที่ 3.12 การกู้ยืมเงินของกิจการ MSME

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

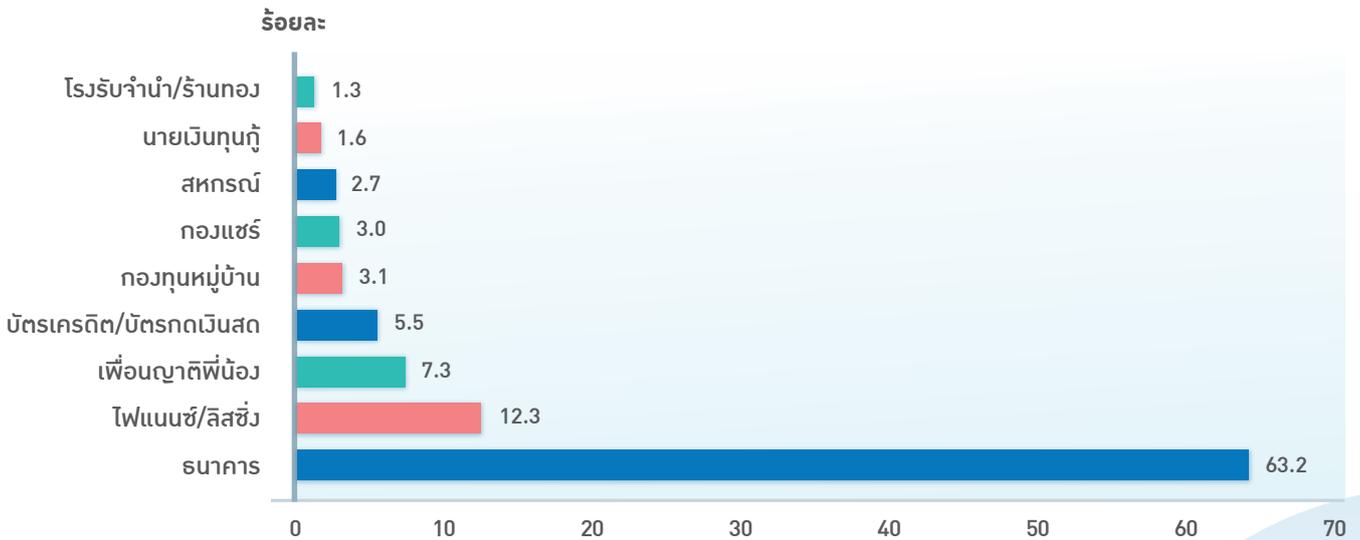
สำหรับแหล่งกู้ยืมเงินที่ใช้จ่ายในกิจการของธุรกิจ MSME ได้ทำการสำรวจทั้งแหล่งเงินกู้ในระบบสถาบันการเงิน และนอกระบบสถาบันการเงิน พบว่าธุรกิจ MSME ส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 87.8 และธุรกิจ MSME ที่มีการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้นอกระบบสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 12.2 และเมื่อแบ่งตามประเภทเงินกู้ที่ธุรกิจ MSME เลือกกู้ยืมเงิน พบว่า ธุรกิจมีการกู้ยืมเงินจากธนาคารมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.2 และรองลงมาคือ การกู้ยืมจากไฟแนนซ์/ลิสซิ่ง คิดเป็นร้อยละ 12.3 ซึ่งเป็นแหล่งเงินกู้ในระบบสถาบันการเงิน ในส่วนแหล่งเงินกู้นอกระบบสถาบันการเงิน พบว่า ธุรกิจมีการกู้ยืมจากเพื่อน/ญาติพี่น้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.3 รองลงมาคือ การกู้ยืมจากกงแซร์ คิดเป็นร้อยละ 3.0 และลำดับอื่นๆ ดังแสดงในภาพที่ 3.13 และภาพที่ 3.14

ภาพที่ 3.13 แหล่งเงินกู้ยืมเงินที่ใช้จ่ายในกิจการของธุรกิจ MSME

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

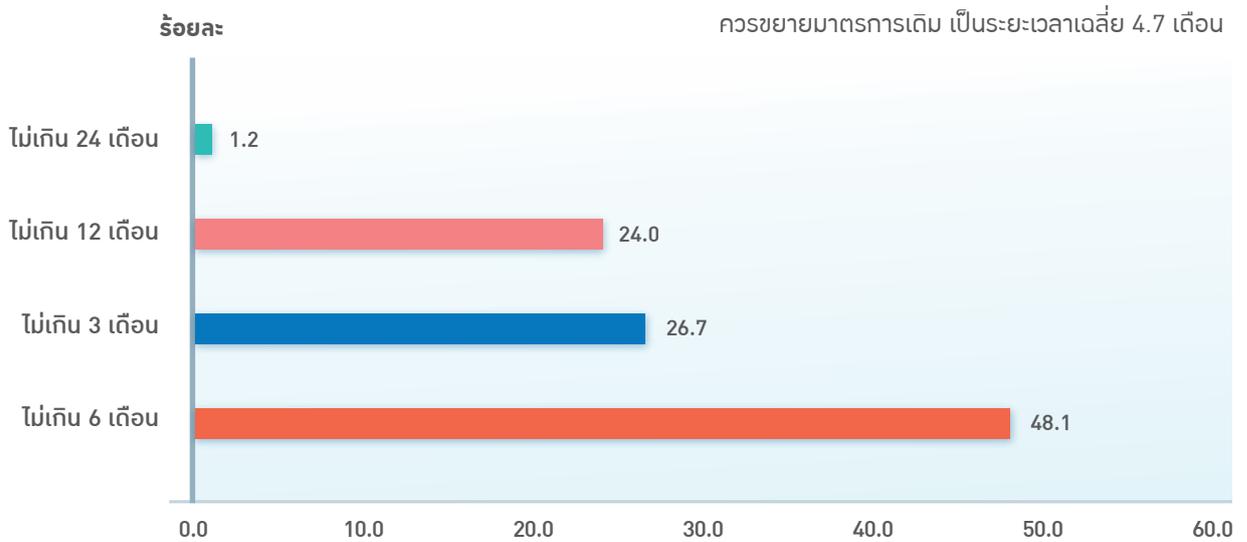
ภาพที่ 3.14 ประเภทแหล่งเงินกู้ยืมเงินที่ใช้ในกิจการของ MSME

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ภายหลังวิกฤตโควิด 19 ผู้ประกอบการ MSME มองว่า มาตรการพักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ควรขยายระยะเวลา มาตรการในการช่วยเหลือต่อไป คิดเป็นร้อยละ 78.9 และผู้ประกอบการ MSME ที่มองว่ายังไม่ควรขยายระยะเวลามาตรการ คิดเป็นร้อยละ 21.1 เมื่อพิจารณาจากกลุ่มผู้ประกอบการ MSME ที่ตอบว่าควรขยายระยะเวลามาตรการต่อจากเดิมทั้งหมด พบว่า ผู้ประกอบการ MSME ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรขยายเวลาต่อจากเดิมไม่เกิน 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 48.1 รองลงมา คือ ควรขยายเวลาจากเดิมไม่เกิน 3 เดือน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.7 และลำดับอื่นๆ ซึ่งจากความคิดเห็นทั้งหมด ของผู้ประกอบการ MSME พบว่าระยะเวลาเฉลี่ยที่ควรขยายเวลาของมาตรการต่อจากเดิมคือ 4.7 เดือน

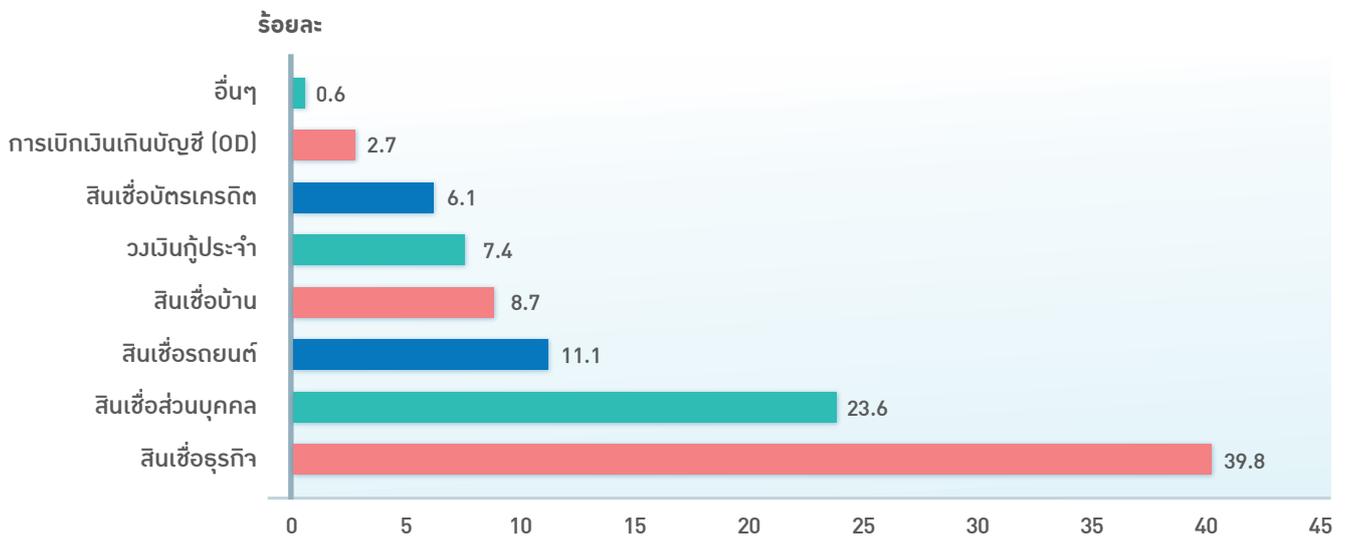
ภาพที่ 3.15 ควรขยายต่อมาตรการเดิม เป็นระยะเวลาเท่าไร

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ประเภทเงินกู้ที่ผู้ประกอบการมองว่าควรขยายระยะเวลามากที่สุด คือ สินเชื่อธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 39.8 รองลงมา คือ สินเชื่อส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 23.6 และลำดับอื่นๆ

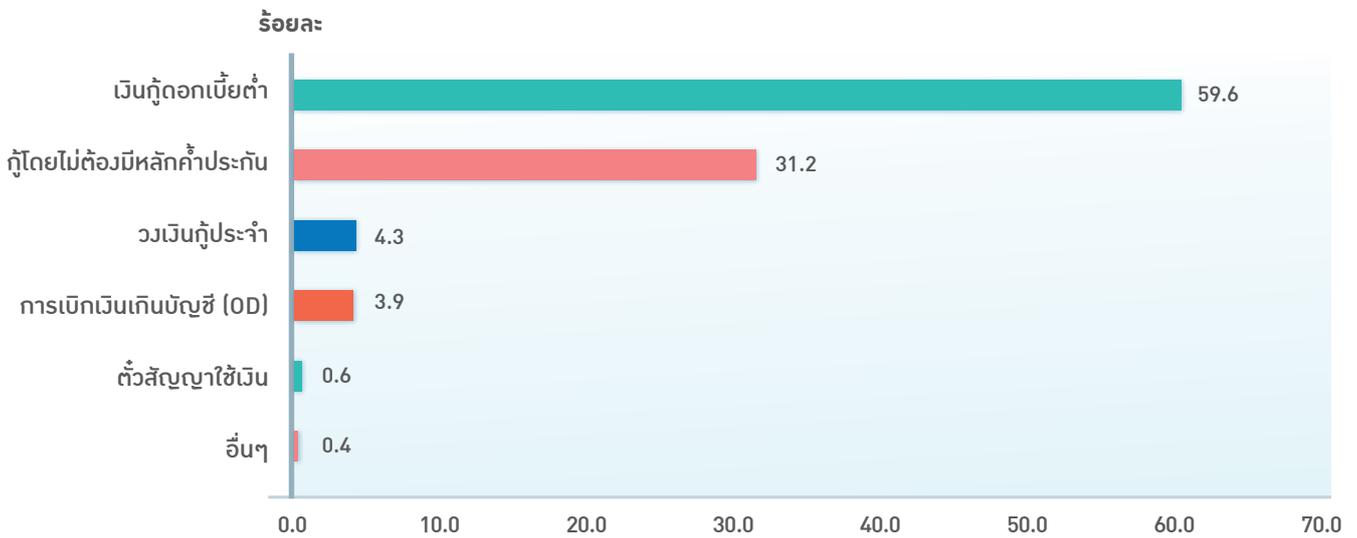
ภาพที่ 3.16 ประเภทเงินกู้ที่ควรขยายระยะเวลามากที่สุด

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

มาตรการช่วยเหลือการกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในกิจการแบบใด ที่ตรงตามความต้องการของธุรกิจมากที่สุดคือ เงินกู้ ดอกเบี้ยต่ำ คิดเป็นร้อยละ 59.6 รองลงมาคือ การกู้โดยไม่ต้องมีหลักค้ำประกัน คิดเป็นร้อยละ 31.2 และลำดับอื่นๆ

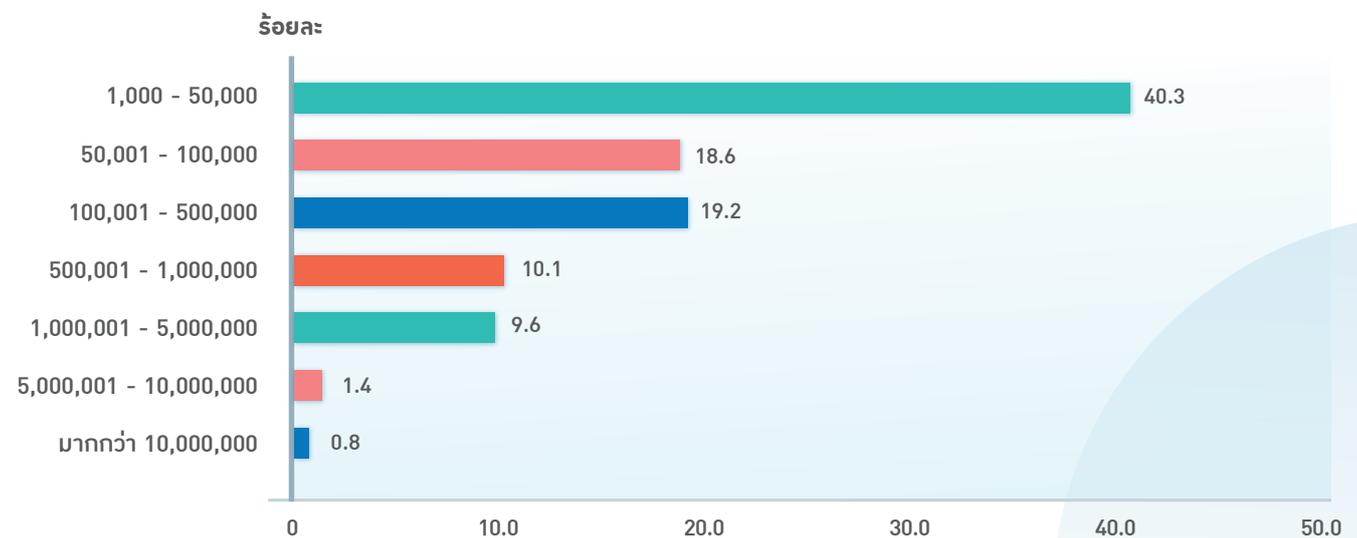
ภาพที่ 3.17 มาตรการกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในกิจการ แบบใดที่ตรงกับความต้องการของธุรกิจมากที่สุด

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

วงเงินกู้สินเชื่อที่ธุรกิจต้องการจากมาตรการของภาครัฐ และระยะเวลาสินเชื่อที่ต้องการเพื่อใช้จ่ายในกิจการ พบว่า ธุรกิจ MSME ส่วนใหญ่ต้องการวงเงินกู้ในช่วง 1,000 บาท - 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมาคือ วงเงินกู้ในช่วง 100,001 - 500,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.2 และระยะเวลาสินค้าที่ต้องการมากที่สุด คืออยู่ในช่วงที่ไม่เกิน 6 เดือน คิดเป็นร้อยละ 26.0 รองลงมาคือ อยู่ในช่วงไม่เกิน 12 เดือน คิดเป็นร้อยละ 25.6 และลำดับอื่นๆ

ภาพที่ 3.18 วงเงินสินเชื่อที่ธุรกิจต้องการจากมาตรการของภาครัฐเพื่อใช้จ่ายในกิจการ (บาท)

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ในส่วนของการสำรวจผู้ประกอบการทั้งหมด 2,582 ราย พบว่า กิจการมีจำนวนแรงงานเฉลี่ยทั้งหมด 8 คน (รวมสมาชิกในครอบครัวและเจ้าของธุรกิจ) โดยแบ่งเป็น แรงงานเฉลี่ยที่เป็นสมาชิกในครอบครัว 2 คน ลูกจ้างประจำ 4 คน และลูกจ้างรายวัน 2 คน โดยค่าจ้างแรงงานต่อต้นทุนของกิจการเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 27.5

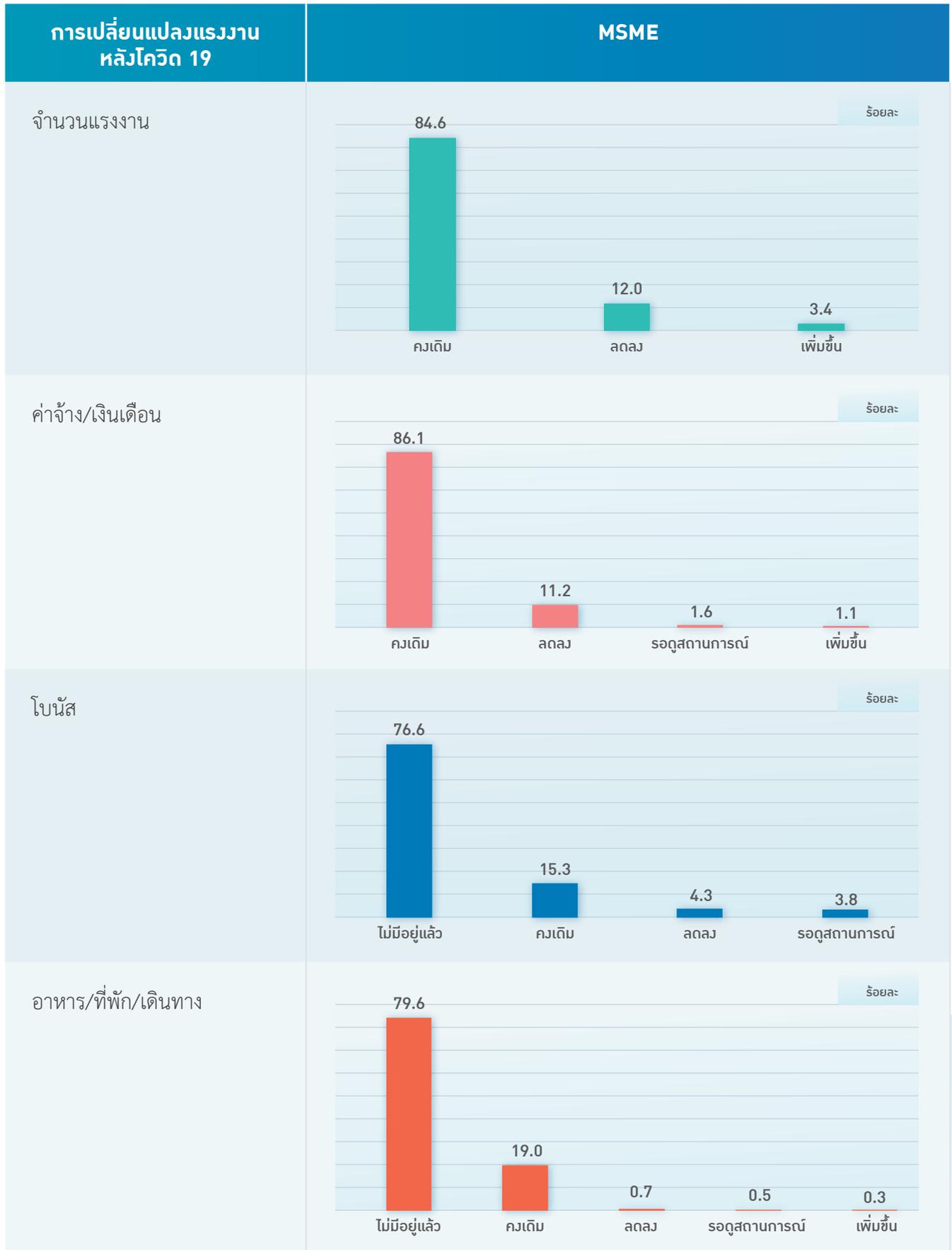
ตารางที่ 3.1 จำนวนแรงงานและสัดส่วนค่าแรงคิดเฉลี่ยต่อกิจการ

จำนวนแรงงานและสัดส่วนค่าแรงคิดเฉลี่ยต่อกิจการ	MSME	Micro	Small	Medium
จำนวนแรงงานทั้งหมด (คน)	8	4	12	119
สมาชิกในครอบครัว (คน)	2	2	2	3
ลูกจ้างประจำ (คน)	4	1	6	91
ลูกจ้างรายวัน (คน)	2	1	4	25
ค่าเฉลี่ยแรงงานต่อต้นทุน (ร้อยละ)	27.5	27.1	28.3	24.3

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

การเปลี่ยนแปลงด้านแรงงานหลังโควิด 19 ซึ่งวิเคราะห์เฉพาะกิจการที่มีลูกจ้างประจำและลูกจ้างรายวันเท่านั้น พบว่า จำนวนแรงงานและค่าจ้าง/เงินเดือนแรงงาน กิจการส่วนใหญ่ยังไม่มีเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 84.6 และร้อยละ 86.1 ตามลำดับ รองลงมาคือ มีการปรับลดจำนวนและค่าจ้าง/เงินเดือนแรงงานลง คิดเป็นร้อยละ 12.0 และร้อยละ 11.2 ตามลำดับ ในส่วนโบนัสและค่าอาหาร/ที่พัก/เดินทาง กิจการส่วนใหญ่ไม่มีให้อยู่แล้ว

ตารางที่ 3.2 การเปลี่ยนแปลงแรงงานหลังโควิด 19

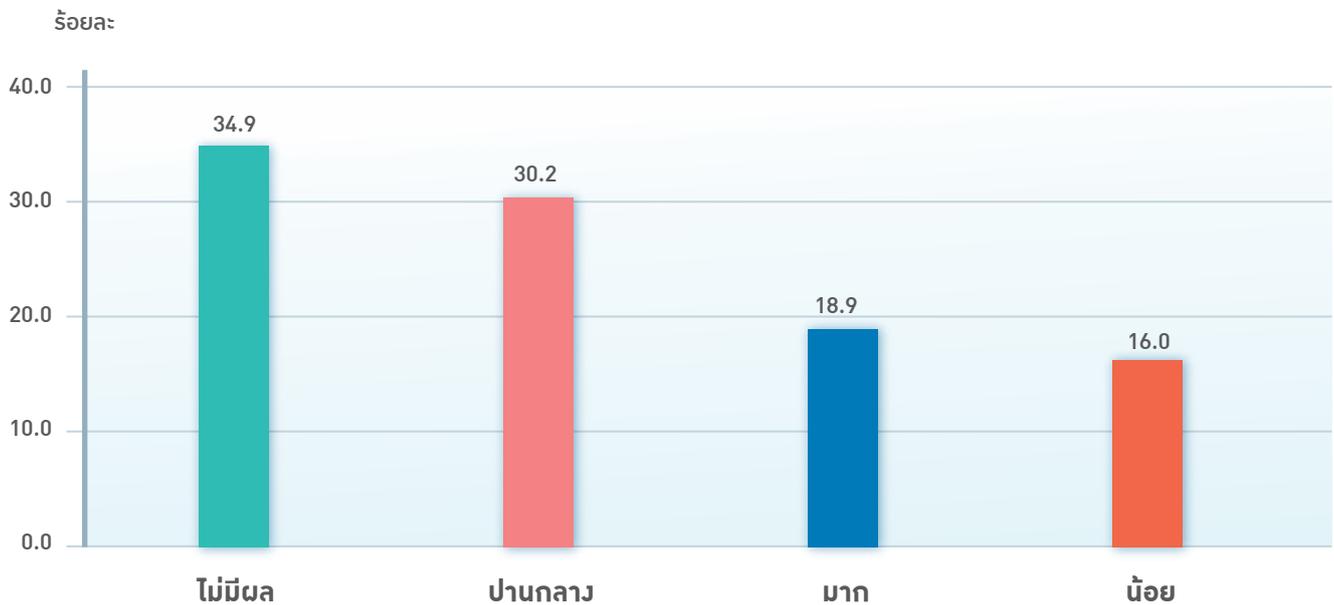

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

3.4 ผลการสำรวจผู้ประกอบการ MSME การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ดิสรัปชันกับ MSME

การสำรวจผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิสรัปชันกับผู้ประกอบการ MSME ในส่วนของการตลาด และพฤติกรรมของผู้บริโภคในด้านการใช้เทคโนโลยี จำนวน 2,786 ราย พบว่า ร้อยละ 65.1 การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี ดิสรัปชันมีผลต่อธุรกิจ โดยร้อยละ 30.2 มีผลกระทบในระดับปานกลางมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 18.9 มีผลกระทบในระดับมาก และร้อยละ 16 มีผลกระทบในระดับน้อย และการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิสรัปชันยังไม่มีต่อธุรกิจ ร้อยละ 34.9

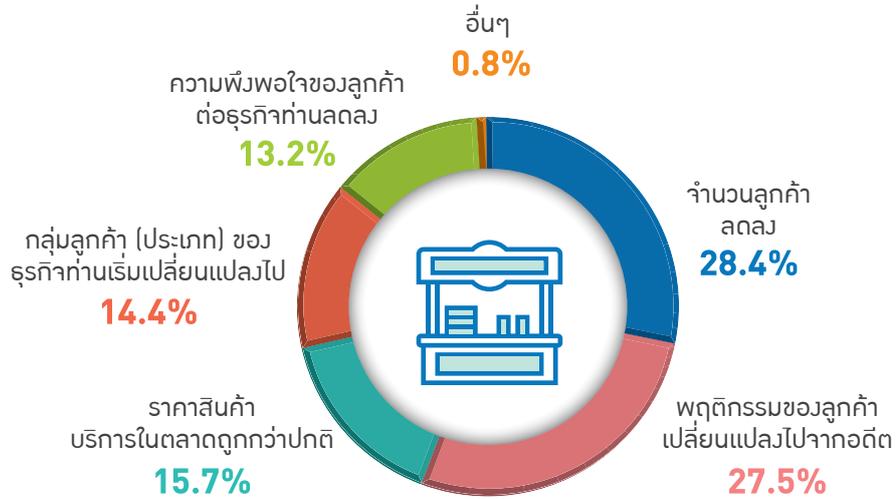
ภาพที่ 3.19 ระดับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีต่อธุรกิจ

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

รูปแบบผลกระทบต่อธุรกิจจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีนั้น ผู้ประกอบการ MSME ร้อยละ 28.4 ระบุว่า มีจำนวนลูกค้าที่ลดลง รองลงมา ร้อยละ 27.5 ระบุว่า ลูกค้ามีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต และร้อยละ 15.7 ระบุว่า ราคาสินค้าและบริการในตลาดถูกกว่าปกติ จากพฤติกรรมของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้บางธุรกิจมีจำนวนลูกค้าลดลง

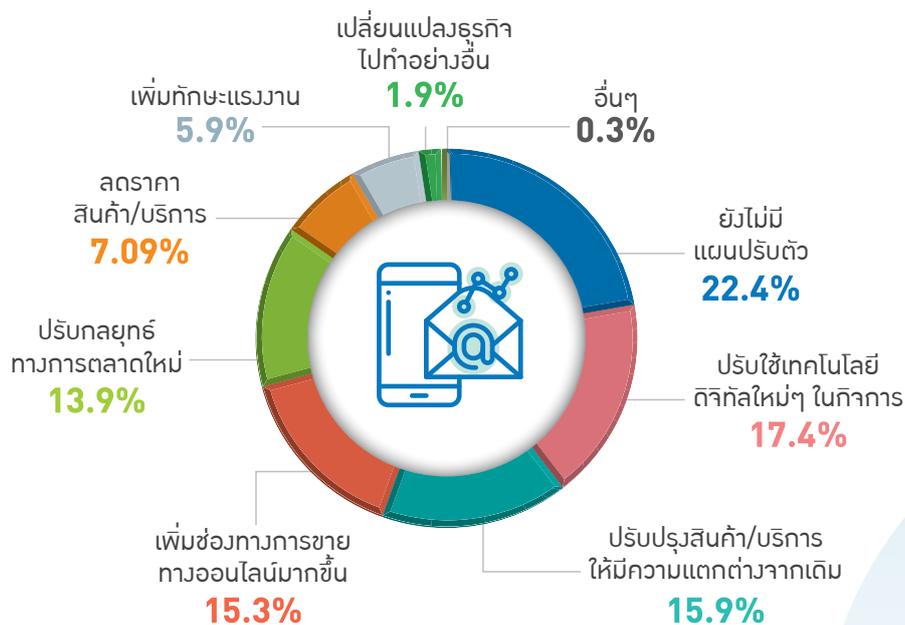
ภาพที่ 3.20 รูปแบบผลกระทบต่อธุรกิจที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

แผนปรับตัวทางธุรกิจกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี พบว่า ผู้ประกอบการ MSME ร้อยละ 22.4 ยังไม่มีแผนปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี เนื่องจากธุรกิจระดับเล็กที่มีรูปแบบการค้าและบริการแบบดั้งเดิมยังไม่พร้อมและยังไม่เข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เข้ามา ในส่วนของผู้ประกอบการที่มีแผนการปรับตัวทางธุรกิจนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 17.4 มีการปรับใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลใหม่ๆ ในกิจการ รองลงมา ร้อยละ 15.9 คือ มีการปรับปรุงสินค้าและบริการให้มีความแตกต่างจากเดิม และร้อยละ 15.3 คือ เพิ่มช่องทางการขายทางออนไลน์มากขึ้น

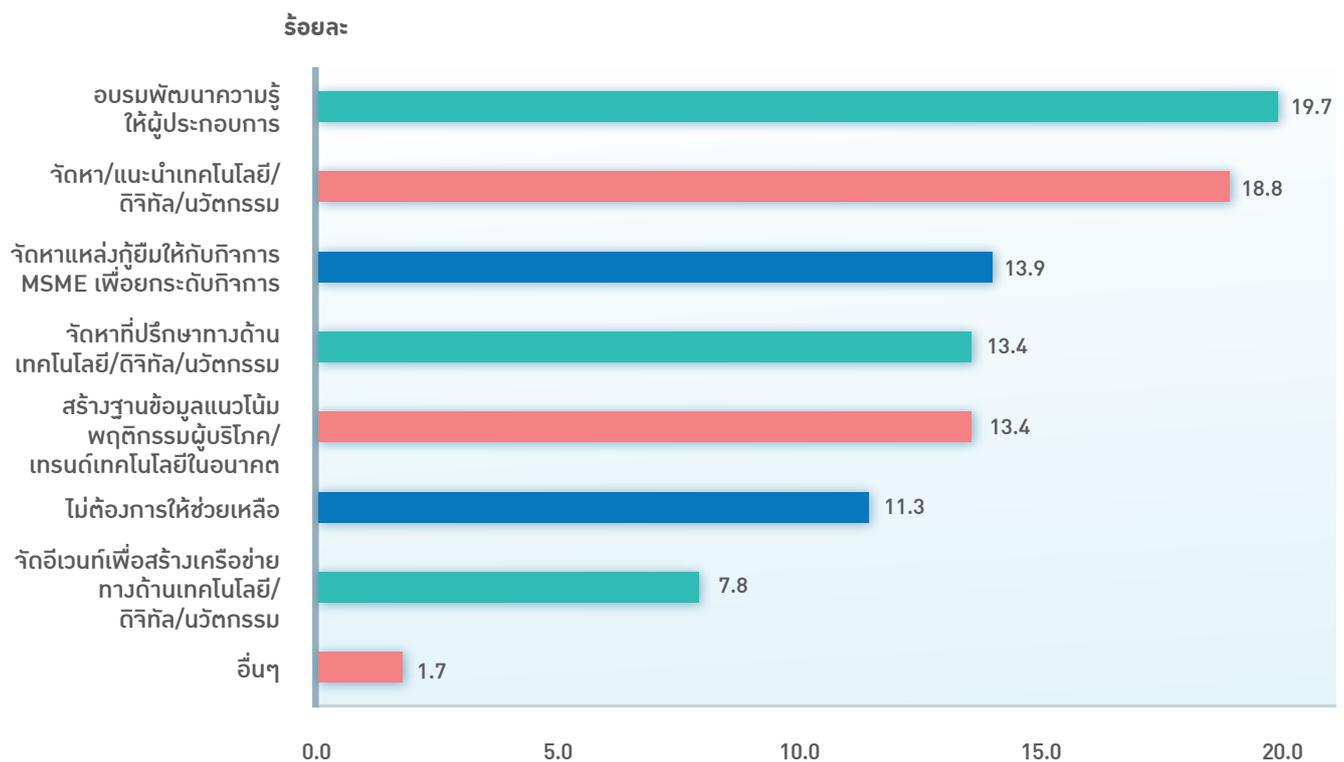
ภาพที่ 3.21 แผนปรับตัวทางธุรกิจกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

สำหรับมาตรการที่ผู้ประกอบการ MSME ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี พบว่า ผู้ประกอบการร้อยละ 88.5 ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยร้อยละ 19.7 ต้องการให้มีการจัดอบรมพัฒนาความรู้ รองลงมาร้อยละ 18.8 ต้องการให้จัดหา/แนะนำเทคโนโลยี/ดิจิทัล/นวัตกรรม และร้อยละ 13.9 จัดหาแหล่งกู้ยืมให้กับกิจการ MSME เพื่อยกระดับกิจการ

ภาพที่ 3.22 มาตรการความช่วยเหลือจากภาครัฐกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัลขั้นต้นได้เริ่มส่งผลกระทบต่อธุรกิจ MSME (ร้อยละ 65.1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่คือ ธุรกิจ MSME มีจำนวนลูกค้าลดลงและมีพฤติกรรมของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ต้องการความสะดวกสบายและรวดเร็ว ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลยว่าในปัจจุบันมีสินค้าบริการและโมเดลธุรกิจที่ช่วยทำให้ชีวิตง่ายและสะดวกสบายมากขึ้น เช่น GrabFood, Agoda, Traveloka, Line Man, Food Panda หรือแม้แต่การสั่งซื้อสินค้าและบริการออนไลน์ ก็มีบริการส่งสินค้าถึงบ้านอีกด้วย เช่น Amazon, Lazada, Shopee, eBay เป็นต้น ทำให้ธุรกิจ MSME ต้องปรับตัวให้ทัน และจากผลสำรวจพบว่า ผู้ประกอบการ MSME ส่วนใหญ่เริ่มต้นตัว มีการปรับใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลใหม่ๆ ในกิจการ และมีการปรับปรุงสินค้าและบริการให้มีความแตกต่างจากเดิม และเพิ่มช่องทางการขายออนไลน์มากขึ้น เพื่อขยายช่องทางให้กลุ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ๆ หันมาสนใจสินค้า แต่ยังมีอีกร้อยละ 22.4 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ยังไม่มีแผนหรือเริ่มปรับตัวแต่อย่างใด ในด้านของมาตรการความช่วยเหลือจากภาครัฐที่ผู้ประกอบการธุรกิจ MSME ต้องการมากที่สุดคือ ต้องการให้มีการจัดอบรมพัฒนาความรู้ หรือจัดหา/แนะนำเทคโนโลยี/ดิจิทัล/นวัตกรรม ในการนำมาใช้ให้ตรงกับธุรกิจและความต้องการของลูกค้า อีกทั้งยังต้องการให้ภาครัฐจัดหาแหล่งกู้ยืมให้กับกิจการ MSME เพื่อยกระดับกิจการให้ดีขึ้นอีกด้วย